

PORIN KRISTILLISEN PÄIVÄKOTI ANKKURIN ESIOPETUSSUUNNITELMA

Luku 3 *Esiopetuksen toimintakulttuuri*

Hyväksytty johtokunnan kokouksessa 8.9.2025

Sisältö

3.	Esiopetuksen toimintakulttuuri.....	3
3.1	Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.....	3
3.2	Oppimisympäristöt esiopetuksessa	5
3.3	Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa.....	6
3.4	Paikallisesti päätettävät asiat	7
3.4.1	Toimintakulttuurin kehittämisen paikalliset rakenteet ja vastuut	8
3.4.2	Toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt	9
3.4.3	Esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt.....	9
3.4.4	Yhteistyön rakenteet, tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa	10
3.4.4	Yhteistyön eri osa-alueiden arvioinnin käytännöt	11

3. Esiopetuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. Opetuksen järjestäjän ja esiopetusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiseksi ja arvioinnille esiopetuksen eri toimipaikoissa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä. Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista, periaatteista ja oppimiskäsityksestä
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta
- oppimisympäristöistä, työtavoista ja pedagogisista käytännöistä, mukaan lukien oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta
- johtamisrakenteista ja -käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Johtaminen vaikuttaa keskeisesti esiopetuksen toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun. Esiopetuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on esiopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyvälle työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, lasten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja esiopetuksen kokonaisuuden toteuttamisessa. Toimintakulttuuri vaikuttaa aina lapsen kohtaamaan esiopetuksen laatuun. Toimintakulttuuriin sisältyvät esiopetuksen kaikki toiminnot, kuten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestäminen, pedagogiikan arviointi ja oppimisympäristön turvallisuus.

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin ja oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus. Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti, ja se liittyy kokonaisvaltaisesti pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt. Opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, avointa vuorovaikutusta sekä yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Kielitietoisessa esiopetuksessa lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan perustaa moninaisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa Opiskeluhoito kuvattuja turvallisuuteen liittyviä opiskeluhoitojen periaatteita sekä suunnitelmia.

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiseksi asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Oppimisympäristöjen⁶² tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan käyttää huoltajien kanssa sovituilla tavoilla.

⁶² Valtioneuvoston asetus 4 §

Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä opetussuunnitelmien laatimisessa ja kehittämisessä edistetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä esiopetuksen opiskeluhuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan⁶³ toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen

⁶³ Perusopetuslaki 47 a §

oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kehityksen ja oppimisen etenemisestä. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetuksista ja opiskeluhuollosta esiopetuksen aikana sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kehitys- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämässä huomioon.

Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä toimipaikasta toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä⁶⁴. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeavasta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kehityksen ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- toimintakulttuurin kehittämisen paikalliset rakenteet ja vastuut
- toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt
- esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt
- yhteistyön rakenteet, tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa

⁶⁴ Perusopetuslaki 40 § (642/2010) ja 41 §

- yhteistyön arvioinnin käytännöt.
- Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen yksikkö tai toimipaikka voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä lukuvuosisuunnitelmassa.

Päiväkoti Ankkurin paikalliset käytänteet osa-alueittain

	Vastuut	Pedagoginen painotus	Arviointi
Toimintakulttuurin kehittäminen	Johtaja, johtokunta, eskaritiimi	Inklusion periaatteet, lasten osallisuus, yhteisöllisyys	Itsearviointi, tiimipalaverit, lapsilta ja huoltajilta saatava palaute
Tavoitteet	Koko henkilöstö ja huoltajat	Hyvinvointi, katsomustietoisuus, oppimisen ilo	Arvojen toteutumisen reflektointi, palautekyselyt
Oppimisympäristöt	Esiopettaja ja tiimi	Turvallisuus, muunneltavuus, lasten luova osallistuminen	Turvallisuustarkastelut, siisteyden ja viihtyisyyden arviointi, lasten palautteet
Yhteistyö huoltajien kanssa	Johtaja, varhaiskasvatuksen opettaja	Kasvatuskumppanuus, vanhempien asiantuntijuuden arvostaminen	Keskustelut, kyselyt, arjen palautteet
Siirtymävaiheet	Esiopettaja, koulun opettajat, huoltajat	Lapsen yksilöllinen tuki ja jatkuvuus	Siirtopalaverit, oppimissuunnitelmien arviointi

3.4.1 Toimintakulttuurin kehittämisen paikalliset rakenteet ja vastuut

Päiväkoti Ankkurissa toimintakulttuurin kehittämisestä vastaa päiväkodin johtaja yhdessä johtokunnan ja esiopetuksen henkilöstön kanssa. Kehittämistyö perustuu pedagogiseen johtamiseen ja inklusion periaatteisiin, jotka tukevat lasten osallisuutta, oppimista ja yksilöllisten tarpeiden huomioimista. Toimintakulttuuria kehitetään myös yhteistyössä muiden kristillisten koulujen ja päiväkotien kanssa kansallisesti ja kansainvälisesti muun muassa jakamalla hyviä käytänteitä.

Päiväkodin johtaja vastaa henkilöstön sitouttamisesta toimintakulttuurin kehittämisen toimintatapoihin mm. perehdyttämisen, täydennyskoulutuksen, kehityskeskusteluiden ja yksikkökohtaisten pedagogisten keskustelurakenteiden kautta. Opettaja vastaa ryhmän suunnitelman pedagogisesta kirjaamisesta. Ryhmän suunnitelma on tiimin yhteinen pedagogiikan, toimintakulttuurin ja oppimisympäristön suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen työkalu. Ryhmän suunnitelman avulla varmistetaan lasten vaikuttamisen mahdollisuudet toimintakulttuurin muokkaamiseen sekä lapsille mielekäs, heidän taitoihinsa ja tarpeisiin oikein suhteutettu toiminta ja opetus.

Lasten osallisuus on keskeistä: he saavat ilmaista näkemyksiään toiminnan suunnittelussa, ja heidän ideansa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksilöllisen

oppimissuunnitelman laadinnassa. Tuen suunnittelussa ja arvioinnissa hyödynnetään erityisopettajan ja rehtorin asiantuntemusta.

3.4.2 Toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt

Tavoitteena on rakentaa toimintakulttuuri, joka johdonmukaisesti tukee lasten kasvua ja oppimista sekä konkretisoi esiopetuksen kasvatustavoitteet ja arvot arjessa. Keskeistä on avoimuus, vuorovaikutteisuus ja yhteistyö sekä lasten, huoltajien että eri sidosryhmien kanssa.

Pedagoginen painotus näkyy siinä, että toimintakulttuuri tukee lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia, osallisuutta ja katsomustietoisuutta. Kasvattajat toimivat mallina vastuullisuudesta, kunnioituksesta ja oppimisen asenteesta – samalla he itsekin kasvavat ja oppivat.

Arviointi on jatkuvaa ja monitasoista:

- **Henkilöstö** tekee itsearviointia ja tiimipalavereissa reflektoi arvojen ja tavoitteiden toteutumista.
- **Huoltajat** antavat palautetta keskusteluissa, kyselyissä ja arjen kohtaamisissa.
- **Lapset** osallistuvat arviointiin kertomalla mielipiteitään ja ideoitaan toiminnan kehittämiseksi.

Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää toimintakulttuuria, joka tukee niin lasten kuin henkilöstönkin hyvinvointia kohtaamisen kulttuurin ja katsomustietoisuuden avulla. Ihmisenä ja opettajana kasvaminen on kehittyvän koulun ja päiväkodin tärkeä voimavara. Jokainen päiväkotiyhteisön jäsen pyrkii kasvattamaan myös myönteisen esimerkin välityksellä, mm. kunnioitus leviää kunnioittamalla. Kun lapsi kokee tulewansa kunnioitetuksi, hän saa myönteisen mallin omalle käyttäytymiselleen. Samalla tavoin kasvattaja antaa esimerkin mm. vastuun ottamisesta, asioiden selvittämisestä, oppimisesta ja omien virheiden käsittelystä sekä anteeksi pyytämisestä. Myös opettaja on oppija.

Kasvatuksellisten tavoitteiden toteutumiseen pyritään käyttämällä monipuolisesti niitä materiaaleja, välineitä ja tiloja, joita päiväkotia ja päiväkodin yhteistyötahot tarjoavat. Tarjolla olevat retket ja erilaiset opintokäynnit sekä materiaalilahjoitukset hyödynnetään toiminnan suunnittelussa parhaan mukaan. Yhteisen arjen parantamiseksi ja kasvatuksellisten tavoitteiden saavuttamiseksi kokeillaan rohkeasti erilaisia toiminta- ja työtapoja. Lapsille pyritään tuomaan esille myös kulttuurista moninaisuutta teemapäivien muodossa.

3.4.3 Esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt

Esiopetuksen ryhmätia koostuu muunneltavasta tilasta, joita voidaan käyttää eriyttämiseen oppimistarpeiden mukaisesti. Lisäksi käytössä ovat päiväkodin piha, keittiötila, lähiympäristön luonto ja kaupungin kulttuuri- ja liikuntamahdollisuudet. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti.

Oppimisympäristöjen arvioinnissa painotetaan:

- **Turvallisuutta** (tapaturmien ehkäisy, valvonta)
- **Viihtyisyyttä** (siisteys, lasten töiden esillepano, rauhallinen ilmapiiri)

- **Pedagogista toimivuutta** (ympäristön muunneltavuus ja tukevuus lasten osallisuudelle ja oppimiselle)

Retkeilemme säännöllisesti, kun siihen tarjoutuu sopivia mahdollisuuksia. Päiväkodin läheisyydessä sijaitseva Kirjurinluoto tarjoaa mahdollisuudet talvella lasketteluun ja luisteluun, muina vuodenaikoina on mahdollisuus käydä liikennepuistossa sekä monipuolisessa Pelle Hermannin leikkipuistossa. Ankkurin sijainti on lähellä Porin keskustaa, ja siksi esimerkiksi kirjastoon, monitoimihalliin ja torille on kävelymatka. Myös elokuvateatteri ja Keski-Porin kirkko sijaitsevat kävelymatkan päässä.

Pyrimme hyödyntämään yhteistyötahojen luomia toimintamahdollisuuksia, kuten esimerkiksi uimakoulu. Vierailemme seurakuntien järjestämissä lapsille suunnatuissa tapahtumissa ja hyödynnämme poliisin sekä palokunnan tarjoamia tutustumiskäyntejä.

Oppimisympäristöjen arvioinnissa huomioimme turvallisuuden miettimällä mahdollisten tapaturmien ehkäisyä. Viihtyisyyttä luomme siisteyden ylläpidon avulla ja ripustamalla askartelutöitä seinille ja pöydille. Pyrimme luomaan ryhmätilastamme rauhallisen paikan, jossa lapsilla on hyvä ja turvallinen olla ja oppia uutta.

3.4.4 Yhteistyön rakenteet, tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on päiväkodin johtajalla ja esiopetuksesta vastaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla. Yhteistyössä otetaan huomioon erilaiset perheet, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä huomioidaan myös mahdollisuudet huoltajien välisille keskusteluille.

Huoltajien hakiessa lapselleen esiopetuspaikkaa päiväkotia Ankkurista, ensiksi tehdään hakemus esiopetukseen. Hakemuksen vastaanottamisen jälkeen päiväkodin johtaja järjestää haastattelun, jossa useimmiten mukana on esiopetukseen pyrkivä lapsi, ainakin toinen huoltajista, päiväkodin johtaja ja varhaiskasvatuksen opettaja. Haastattelun tarkoituksena on molemmin puoleinen tutustuminen ja esiopetuksen toimintatavoista ja arvoista kertominen. Haastattelun jälkeen päiväkodin johtaja päättää oppilasvalinnoista.

Huoltajien kanssa pyritään luomaan kannustava ja kunnioittava kasvatuskumppanuussuhde. Huoltajien asemaa omien lastensa asiantuntijoina pidetään tärkeänä ja heidän kanssaan keskustelemalla pyritään löytämään parhaat tavat kasvattaa lapsia yksilölliset piirteet huomioiden. Keskinäisen luottamuksen ansaitseminen on tärkeää. Lapsien kuulumisista, tekemisistä ja muista huomioista pyritään kertomaan huoltajille päivittäin. Asioiden tiedottamisessa lasten huoltajille huomioidaan se, että onnistunut tiedottaminen edellyttää myös huoltajan omaa aktiivisuutta seurata ilmoitusseinää päiväkodin eteisessä ja sähköpostitse lähetettäviä tiedotteita ja viikkokirjeitä. Kasvatuskumppanuutta ylläpidetään ja kehitetään vanhempainkeskustelujen, vanhempainiltojen ja päivittäisten keskustelujen avulla. Huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa retkien järjestämiseen ja toteuttamiseen sekä tulla tutustumaan esiopetuksen arkeen.

Kasvatuksen, kehityksen ja oppimisen kokonaisvastuun jakamisen ja yhteistyön avulla (kasvatuskumppanuus) pyritään auttamaan huoltajia lapsen kehityksen ja kasvatuksen tukemisessa sekä esiopetuksen opetuksellisten tavoitteiden ymmärtämisessä. Huoltajat ovat ensisijaisesti vastuussa lastensa kasvatuksesta. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua päiväkodin toiminnan kehittämiseen eri tavoin. Tähän on mahdollisuus esimerkiksi vuosittaisten palautekyselyjen ja keskustelujen kautta.

Esiopetuksen tärkeänä osana on yhteistyö Porin eri kristillisten seurakuntien kanssa. Tekemällä yhteistyötä eri seurakuntien kanssa yhteiskristilliset kasvatustavoitteet on helpompi toteuttaa ja kristillistä kasvatusta saadaan luotua monipuolisemmaksi. Tavoitteena on olla laaja yhteistyö eri kristillistä suuntaa edustavien seurakuntien kanssa. Esioppilaille ja päiväkodin pienemmillekin lapsille järjestetään viikoittain pikkukirkko, johon pyydetään eri seurakunnista työntekijöitä pitämään lapsille hengellinen tuokio. Vierailijan puuttuessa päiväkodin henkilökunta järjestää hengellisen tuokion talon sisäisesti.

Kristillisen koulun 1.- ja 2.-luokan opettajien kanssa yhteistyötä tekemällä tehdään esioppilaille tutuksi mahdollisesti heidän tulevaa kouluaan ja tutustutetaan heitä koulumaailmaan. Esioppilailla ja ensimmäisen sekä toisen luokan oppilailla on säännöllisesti yhteinen teemapäivä, jonka avulla tuodaan esioppilaita ja peruskoulun nuorempia oppilaita tutummaksi toisilleen ja hyödynnetään vanhempien lasten mallia uusien asioiden oppimisessa.

Kouluun siirtyvistä esioppilaista suuri osa siirtyy Kristilliseen kouluun oppilaiksi, joten esiopetusvuoden aikana tehty yhteistyö koulun kanssa helpottaa lasten siirtymistä koulun puolelle ja opettaja on saanut jo jonkinlaista käsitystä tulevasta oppilaistaan. Kiertävän erityislastentarhanopettajan palveluita voidaan tilata tarvittaessa esiopetusvuoden aikana.

Lapsen oma oppimissuunnitelma siirtyy lapsen mukana ensimmäisen luokan opettajalle ja siirrosta on vastuussa esiopettaja. Lapsen siirtopalaveri järjestetään toukokuussa ja siellä käydään läpi lapsen mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet. Siirtopalaverin järjestää koulun ensimmäisen luokan opettaja. Toukokuussa järjestetään myös esioppilaille kouluun tutustumispäivä, josta vastaa ensimmäisen luokan opettaja. Jos lapsi siirtyy jonkin muun kuin kristillisen koulun oppilaaksi, huoltajat toimittavat oppimissuunnitelman lapsen tulevalle koululle.

Porissa sivistystoimi luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Päiväkotikieliset soveltaa pitkälti samoja käytänteitä, joita avataan tarkemmin luvussa esiopetussuunnitelman luvussa 5. Keskeistä kuitenkin on tiedon siirto liittyen mahdolliseen lapsen aiempaan tai nykyiseen tuen tarpeeseen.

3.4.4 Yhteistyön eri osa-alueiden arvioinnin käytännöt

Huoltajat saavat arvioida yhteistyön sujumista suullisesti ja kirjallisesti keskusteluissa päiväkodin henkilökunnan kanssa ja kirjallisesti palautekyselyjen välityksellä. Henkilöstö arvioi ja kehittää toteutunutta yhteistyötä yhteisissä palaverissa eri asiantuntija- ja yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyön eri osa-alueiden käytäntöjä arvioidaan päiväkodissa palaverissa ja keskustelemalla arjen lomassa.

Esiopetuksen toimintayksikkö täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita ja arviointia sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa. Täsmennykset kirjataan yksikkökohtaiseen pedagogiseen toiminta- ja lukuvuosisuunnitelmaan. Arvioinnin käytännöt ja aikataulutus on määritelty varhaiskasvatuksen arvioinnin vuosikellossa.